מסורת הש"ס

א) ב"ק קע., ב) [לקמן ח.], ג) לקמן ח. ב"ק קיב:, ד) רבינא רש"ל, ה) [ועיין רש"ל], ו) [לקמן ח.], ז) [רש"ל], ח) שהגבהתי. רש"א, ט) [דף קיג:], י) [דברים כב], כ) [ב"ק קב.], ל) [ד"ה אמאי],

תורה אור השלם

ו וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: דברים כב ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היו וכו' אתא דרוכב ומנהיג:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה וזה כו' התם ה"ש וכו'. עיין לקמן דף קטז ע"א תוס' ד"ה והא:

מוסף רש"י

ומצאתה. שמצא קרויה מציאה, דאתאי לידיה משמע. ואפילו הכי אמין ולא עובד כוכבים, ולמדך שאבידת כנעני מותרת, ולא תימא כי אמעוט אבידת כנעני מלמרדף אחריה אמעוט, אבל אי נקטה חייב לאהדורה (לקמן כו.). ואמרי לה כדי. שם חכם (גיטין סה:).

שנים אוחזין בטלית. דוקא אוחזין דשניהם מוחזקים בה ואין לזה כח בה יותר מזה שאילו היתה ביד אחד לבדו הוי אידך המוציא מחבירו ועליו להביא ראיה בעדים שהיא שלו ואינו נאמן זה ליטול בשבועה: **זה אומר כולה שלי.** בגמרא מפרש למאי תנא תרתי: **זה ישבע.** מפרש בגמרא (דף ג.) שבועה זו למה: **שאין לו בה פחות מחציה.** בגמרא (דף ה:) מפ' אמאי תקון כי האי לישנא בהך שבועה: **וזה אומר חציה שלי.** מודה הוא שהחצי של חבירו ואין דנין אלא על חציה הלכך זה האומר כולה שלי ישבע כו' כמשפט הראשון מה שהן דנין עליו נשבעין שניהם שאין לכל אחד בו פחות מחציו ונוטל כל אחד חציו: **היו שנים רוכבין כו'.** לאשמועינן אתא (א) דרכוב ומנהיג שניהם שוין לקנות בהמה מן ההפקר: **בזמן שהן מודין.** בגמרא (דף ח.) מפרש [דבהאי] (ו) אשמעינן דהמגביה מציאה לחבירו קנה חבירו: **גמ' ראיתיה.** קודם (ח) שהגבהת אותה: **בראיה קני.** מדקתני יחלוקו: **תנא כולה שלי.** בחזקה גמורה שהגבהתי תחילה ואתה תפסת מידי משזכיתי בה: **והאמר רבנאי.** בבבא קמא בהגוזל ומאכילא(ט): **ומצאה דאתא לידיה משמע.** ואפי' הכי אמין(י) ולא עובד כוכבים ולא תימא כי מיעט רחמנא עובד כוכבים היכא דלא אתאי לידיה דישראל לא מיחייב למטרח עלה ולאהדורה אבל אתא לידיה מיחייב להחזירה דאבידתו אסורה: **תנא לישנא דעלמא נקט.** אי לא הדר תנא כולה שלי הוה אמינא מאי מצאתיה דקתני תנא לשון בני אדם אחז במשנתנו ולא לשון המקרא והרבה בני אדם קורין לה מציאה משעת ראיה: **בעלמא דקתני מצאתיה.** בכ"מ ששנינו שהמוצא מציאה קנאה הוה אמינא דמציאה קני לה משעת ראיה דלא אשמעינן שום תנא דלא קני לה אלא בהגבהה להכי אשמעינן הכא ממשנה יתירה: **והא זה וזה קתני.** גבי מצאתיה תנא זה אומר וגבי כולה שלי קתני זה אומר ואי חדא הוא הכי אבעי ליה למתני זה אומר מצאתיה וכולה שלי: **במקח וממכר.** קניתיה מיד פלוני ודוקא מקח וממכר הוא דאמרינן יחלוקו בשבועה דאיכא למימר שניהם קנאוה ולשניהם נתרצה המוכר אבל זה אומר אני ארגתיה וזה אומר אני ארגתיה לא יחלוקו דודאי חד מינייהו רמאי הוא ותהא מונחת עד שיבא אליהו:

דמורה

שנים

(א)א אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו ב זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי האומר כולה שלי ישבע שאין לו בה פחות משלשה חלקים והאומר חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע זה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע (ג)ב היו שנים רוכבין על גבי בהמה או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו בזמן שהם מודים או שיש להן עדים חולקין בלא שבועה: **גמ'** למה לי למתנא זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי ליתני חדא חדא קתני זה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וזה אומר אני מצאתיה וכולה שלי וליתני אני מצאתיה ואנא ידענא דכולה שלי אי תנא אני מצאתיה הוה אמינא מאי מצאתיה ראיתיה אע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תנא כולה שלי דבראיה לא קני ומי מצית אמרת מאי מצאתיה ראיתיה ג והא אמר (ד)רבנאי ו ומצאתה דאתאי לידיה משמע אין ומצאתה דקרא דאתא לידיה משמע ומיהו תנא לישנא דעלמא נקט ומדחזי ליה אמר אנא אשכחית ואע"ג דלא אתאי לידיה בראיה בעלמא קני תני כולה שלי (ו)דבראיה בעלמא לא קני לה וליתני כולה שלי ולא בעי אני מצאתיה אי תני כולה שלי הוה אמינא בעלמא דקתני מצאתיה בראיה בעלמא קני תנא אני מצאתיה והדר תנא כולה שלי דממשנה יתירה אשמעינן דראיה לא קני ומי מצית אמרת חדא קתני והא זה וזה קתני זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה זה אומר כולה שלי וכו' אמר רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ואמרי לה (ט)כדי (י)רישא במציאה ה וסיפא במקח וממכר וצריכא דאי

שנים אוחזין בטלית. איידי דאיירי בהגוזל בתרא (ב"ק דף קיט.) מחלוקת נסורת נגר ובעל הבית דקתני במעצד הרי אלו שלו ובכשיל הרי אלו של בעל הבית תני הכא נמי דיני חלוקות ואע"ג דבתרי מסכתא אין סדר למשנה(כ) ואיכא מ"ד כולה נזיקין לאו חדא מסכתא הוא ה"מ לענין מחלוקת ואח"כ סתם לפי שרבי לא היה לומד כסדר אלא כמו שהיו חפצים התלמידים אבל כשחברם על הסדר חברם וצריך בכל מסכתא טעם למה נשנית אחר שלפניה כדדייק בריש מסכת שבועות (דף ב:) מכדי תנא ממכות קסליק כו' וכן בסוטה (דף ב.): **ויחלוקו.** תימה דמאי שנא מהיא דארבא דאמר כל דאלים גבר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף לד: ושם) וי"ל דאוחזין שאני דמשוי כאילו כל אחד יש לו בה בודאי החצי דאנן סהדי דמאי דתפיס האי דידיה הוא וכן במנה שלישי דמדמי בגמרא לטלית חשיב ההוא שהנפקד תופס כחזקת שניהם כאילו הם עצמם מוחזקים בו לכך משני דהתם ודאי דחד מינייהו הוא ואין החלוקה יכולה להיות אמת ולכך יהא מונח אבל טלית דאיכא למימר דתרוייהו הוא יחלוקו וכן שנים אדוקים בשטר דמדמי לקמן (דף ז.) למתני' משום דשניהם אדוקים בו דהחלוקה יכולה להיות אמת דאפשר שפרע לו החצי ובמנה אין דרך שיקנה לו החצי אחרי שהוא ביד חבירו אבל בארבא אע"ג דאפשר שהיא של שניהם כיון דאין מוחזקין בו הוי דינא כל דאלים גבר ולסומכוס אע"ג דאין מוחזקין בו ואין החלוקה יכולה להיות אמת היכא דליכא דררא דממונא פירוש שבלא טענותיהם יש ספק לבית דין יחלוקו: **וזה** נוטל רביע. וא"ת יהא נאמן לחציו שלו מיגו דאי בעי אמר כולה שלי כדאמרי' בגמ' (לקמן דף ה.) האי מיגו גופיה לפטרו משבועה אי לא משום דאיערומי קמערים ומפרש ריב"ם דמיגו להוציא לא אמרי' דבחציו השני מוחזק זה כמו זה והויא לחזקת הבתים (ב"ב דף לג: ושם)(ל) דנחין ולאיש ליה לרבה אין שטרא זייפא הוא ומיהו שטרא מעליא הוה לי בידי ואבד והימניה רבה להוציא במיגו דאי בעי אמר שטרא מעליא הוא °התם היינו טעמא משום דאפי' הוה שתיק רק שלא היה מודה שהוא מזוייף היה נאמן כי החתימה היתה נכרת לעומדים שם ורב יוסף אית ליה דאפילו מיגו לא הוה כיון שטענה ראשונה שהוא טוען כהאי שטרא הוא שקר ואין לומר מיגו אלא היכא שטענתו ראשונה היא אמת מיגו שהיה טוען אחרת ולכך אינו מיגו אפילו להחזיק כגון בטובלא קמייתא וא"ת ונימא דאין ספק מוציא מידי ודאי דהאומר כולה שלי יש לו בודאי חציה והאומר חציה שלי ספק אם יש לו בה כלום כדאמרינן בפרק החולץ (יבמות דף לח.) ספק ויבם שבאו לחלוק בנכסי סבא ספק אמר אנא בר מתנא אנא ואית לי פלגא ויבם אמר את ברא דידי ולית לך ולא מידי הוה ליה יבם ודאי וספק ספק ואין ספק מוציא מידי ודאי וי"ל דהתם יבם שהוא בנו של סבא הוי ודאי יורשו ולא יוציא הספק מספק ממונו אבל הכא אין סברא מה שהוא ודאי בחציו שיועיל לו לחציו השני: **בראיה** בעלמא קנה. אע"ג דקתני במתני' (לקמן דף ט:) ראה את המציאה ואמר לחבירו תנה לי דלא קנה בראיה וכן ראה את המציאה ונפל עליה (לקמן דף י.) קתני נמי דלא קני מאי למדחי כיון דאמר תנה לי או שנפל עליה גלי דעתיה דלא ניחא ליה למקני עד שיגיע לידו: **דבראיה** בעלמא לא קני. והא דאמרי' בפרק הבית והעלייה (לקמן דף קיח. ושם) הבטה בהפקר קני היינו שעשה מעשה כל דהו כגון שגדר גדר קטן: **והא** זה וזה קתני. איכא דוכתי דפריך כי האי גוונא ואיכא דוכתי דלא פריך: [עי' תוס' בכורות דף לא: ד"ה א"כ]:

אי

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ט מהלכות טוען ונטען הל' ז סמג עשין צה טוש"ע ח"מ סי' קלח סעיף א:

ב ב מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ג:

ג ג מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף א:

ד ד מיי' פי"ז מהלכות גזלה ואבידה הל' א סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסח סעיף א:

ה ה מיי' פ"כ מהלכות מכירה הל' ד ועיין בהשגות ובמ"מ סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף א:

רבינו חננאל

שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וכו'. ואקשי' עלה למה לי למתנא תוב זה אומר כולה שלי הלא באומרו אני מצאתיה משמע דכולה שלי היא. ופרקי' הא אתא לאשמועי' דבראיה בעלמא לא קני לה למציאה. הא לא מיבעיא דהא אמר רבינא ומצאתה דאתאי לידיה משמע. דברי רבינא בהגוזל בתרא הל' אין פורשין מתיבת המוכסין ופשוטה היא. ואוקימנא למתני' רישא במציאה וסיפא דקתני זה אומר כולה שלי בקנייתא בשטוען אני קניתיה ונתתי דמיה לבעליה